

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۰۴/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

آسیب شناسی اجتماعی زبان کودکان در مدرسه ابتدایی

علی رضائی^۱، رضا غلامی^۲

۱- درجه علمی (یا سمت کاری) نویسنده اول: لیسانس علوم تربیتی آموزش ابتدائی (آموزگار)

۲- درجه علمی (یا سمت کاری) نویسنده دوم: لیسانس علوم تربیتی آموزش ابتدائی (آموزگار)

آدرس پست الکترونیک نویسنده رابط: alirezaei137990@yahoo.com

چکیده

مطالعه آسیب های اجتماعی اعم از نابهنجاریها و انحرافات اجتماعی یکی از مهمترین موضوعات مورد بحث جامعه شناسی است. اگرچه مساله نابهنجاری امری نسبی است و از جامعه ای به جامعه دیگر متفاوت است. اما آنچه که در این مبحث مطرح می باشد این است که چه عواملی آسیب های اجتماعی را کاهش یا افزایش می دهد و به بیانی دیگر چگونه می توان آسیب های اجتماعی را در بین دانش آموزان کنترل نمود؟

کلمات کلیدی: زبان-مدرسه- آسیب اجتماعی.

مقدمه

انسان از راه زبان به افکار دیگران پی می برد و دیگران را از مقاصد و نیات خود آگاه می سازد. به وسیله زبان، تمدن و فرهنگ بشری، از یک نسل به نسل دیگر یا از یک ملت به ملت دیگر ارتباط پیدا می کند. برای درست اندیشیدن باید زبان آموخت و برای خوب سخن گفتن و خوب خواندن باید درست گوش داد و برای خوب نوشتن باید خوب خواند، الزمه ی پیشرفت در هر کدام از ارکان چهارگانه زبان، توجه داشتن به جنبه های دیگر است. فردی می تواند درست حرف بزند و مقاصد خود را منطقی بیان کند که منطقی و درست فکر کند

تعریف آسیب اجتماعی

به مفهوم رفتاری است که به طریقی با انتظارات مشترک اعضای یک جامعه سازگاری آسیب های اجتماعی ندارد و بیشتر افراد آن را ناپسند و نادرست می دانند در واقع هر جامعه از اعضای خود انتظار دارد از ارزشها و هنجارها تبعیت کنند اما همواره عده ای پیدا می شوند که پاره ای از این ارزشها و هنجارها را رعایت نمی کنند، جامعه افرادی که هماهنگ و همساز با ارزشها و هنجارها باشند سازگار یا همنوا و اشخاصی را که بر خلاف آنها رفتار می کنند ناسازگار یا ناهمنوا می خواند از میان افراد نابهنجار کسی که رفتار نابهنجارش زودگذر نباشد و دیر گاهی دوام آورد، کجرو یا منحرف نامیده می شود و رفتار او را انحراف اجتماعی یا آسیب اجتماعی می خوانند. جامعه شناسی و جرم شناسی متوجه آن دسته از نقض هنجارهاست که توسط عده ی زیادی از مردم گناه تلقی می گردد از این رو انحراف یا آسیب اجتماعی به رفتارهایی اتالیق می گردد که هنجارهای اجتماعی را نقض کرده و در نتیجه از نظر تعداد بسیاری از مردم قابل نکوهش است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

گسترش روز افزون آسیب های اجتماعی (ترک تحصیل، فرار از مدرسه، اعتیاد، سرقت، تشکیل گروه های معارض ووندالیسم و...) به ویژه در سال های اخیر در بین دانش آموزان و همچنین شیوع مفسده های آشکار و پنهان، افزایش قابل توجه بزهکاری ها و کژروی های اجتماعی و آلودگی به مواد مخدر، به ویژه در میان جوانان و نوجوانان جا معه مستلزم تعمق و چاره اندیشی اساسی است. دهه ۰۸ نقطه انفجار آسیب های اجتماعی است و ما نمی توانیم از کاهش یا برطرف کردن این آسیب ها صحبت کنیم، زیرا چنین کاری ممکن نیست و تنها راه چاره کنترل این آسیب هاست. تمام آسیب های اجتماعی میل به گسترش دارند که اگر در شکل ساختاری به صورت جدی قصد پیشگیری داشته باشیم، شاید تا حدودی موفق شویم. بنابراین انجام هرگونه برنامه ریزی و فعالیت در راستای کاهش آسیب های اجتماعی در بین نوجوانان جامعه از چند جهت ضروری است چرا که از یک طرف با کاهش آسیب های اجتماعی، ضریب امنیت اجتماعی بالارفته، از طرف دیگر سرمایه ای که به دلیل افت تحصیلی و فرار از مدرسه هزینه می شود، کاهش می یابد، هزینه هایی که صرف ایجاد امنیت در جامعه می گردد در امر آموزش و تعالی فرهنگی جامعه صرف می شود، پس می طلبد تا در راستای شناخت عوامل کنترل کننده و کاهش دهنده آسیب های اجتماعی تالش بیشتری کنیم. به طور کلی دو نوع نگرش نسبت به آسیب های اجتماعی وجود دارد: یک نگرش که عمدتاً متوجه چگونگی جرایم و نفس بزه های اجتماعی، شیوع، گستردگی، عمق، شدت و آثار ناصواب آن است. صاحبان چنین نگرشی، بیشترین هم خود را در جهت وضع قوانین گوناگون، ساخت زندان، مبارزه با کژروی ها و بالطبع مبارزات مجرمان، به خصوص از طریق زندان صرف می کنند. نگرش دیگر معطوف به خصیصه ها و توانایی های اجتماعی فرد بزهکار است که مرتکب جرم می شود. در واقع در این نوع نگرش محور توجه، انسانهاییاند که به رغم مشابهت فراوان با بسیاری از همسالان خود از نظر شرایط اقتصادی - اجتماعی، به علل خاصی (عدم آشنایی کافی با مهارت های اجتماعی) دچار آسیب پذیری اجتماعی می گردند؛ صاحبان چنین نگرشی دوست دارند تمام اندیشه و تالش خود را متوجه شناخت عوامل پدیدآیی رفتارهای آسیب زا نمایند و راه حل مسئله را در آموزش و ارتقای سطح آگاهی مهارت ها و انطباق پذیری اجتماعی فرد میدانند. بر اساس دو نوع نگرش فوق الذکر می توان دو راه حل برای مسئله (کاهش آسیب های اجتماعی) مطرح نمود: راه حل اول که اصطلاحاً می توان آن را حل کوتاه مدت، سطحی و سخت افزاری نامید، به مواردی چون ساخت زندان، استخدام پلیس بیشتر، تشدید مجازات مجرمان و... به منظور مبارزه با مجرمان تاکید دارد در حالی که راه حل دوم در مقابل راه حل اول قرار دارد و اصطلاحاً راه حل دراز مدت، ریشه ای و نرم افزاری نامیده می شود به عواملی چون فرهنگ سازی، اجتماعی کردن، درونی نمودن ارزشها و هنجارهای جامعه از طریق آموزش مهارت های اجتماعی تاکید دارد. در واقع می توان چنین استنباط نمود که ریشه ی اغلب آسیب پذیری های اجتماعی دانش آموزان را باید در عدم آشنایی کافی آنها با مهارت های اجتماعی دانست؛ به طوری که نقطه ی کوری در رشد شخصیت دلخواه و اجتماعی جوانان وجود دارد و آن این است که متأسفانه جوانان امروز خود را نشناخته اند و به توان و قدرت فراوان خود باور ندارند، به علاوه از شرایط و موقعیت اجتماعی خود آگاهی ندارند. مع الوصف بررسی نقش آموزش مهارت های اجتماعی در کاهش آسیب های اجتماعی ضروری است - اجازه ی ابراز وجود به دانش آموزان از طریق دادن مسئولیت و استفاده از دیدگاه های آنان در مدرسه - تقویت عزت نفس و احترام دانش آموزان توسط معلم - تقویت ارزشهای دینی دانش آموزان توسط معلمان - تقویت ارزشهای دینی در خانواده - آموزش نه گفتن از کودکی در خانواده ها از طریق اهمیت دادن به اظهار نظر وی و شروع از موارد کوچک و غیرمهم. آسیب زبانی کودکان نشان داده است که کودکان مبتال به آسیب ویژه زبانی از نظر توانایی های شناختی غیر کالمی با کودکان مبتال به آسیب ویژه زبانی تفاوت دارند. با این حال، در رابطه با تفاوت های این دو گروه برحسب ویژگی های زبانی هنوز توافقی حاصل نشده است. هدف انجام پژوهش توصیفی-تحلیلی و مقطعی حاضر بررسی ویژگی های روایت داستان در کودکان مبتال به اختلال ویژه و ویژه زبانی با توجه به مقیاس های ساختار، محتوا و انسجام گفتمان روایتی است. به این منظور، دو گروه از کودکان مبتال به اختلال ویژه و ویژه زبانی (هر گروه ۵۱ پسر) با دو گروه از کودکان طبیعی، به عنوان گروه کنترل (همتای زبانی و همتای سنی) هر گروه ۵۱ پسر (، مورد مقایسه قرار گرفتند. کودکان با

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

استفاده از دو مجموعه از محرک‌ها تصویری مسئله بنیاد به روایت داستان ترغیب شدند. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین دو گروه مبتال به آسیب زبانی، تفاوت آماری معناداری، از لحاظ مقیاسهای ساختار داستان، اطلاعات ارائه شده و انسجام وجود ندارد تفاوت بین دو گروه مبتال به آسیب زبانی ویژه و گروه همتای زبانی، از لحاظ طول داستانهای روایت شده و میزان اطلاعات ارائه شده، همتای زبانی در مقیاسهای با این حال، گروه مبتال به آسیب غیرویه زبانی با گروه از نظر آماری معنادار بود کمتری تفاوت داشتند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که تأثیر مهارتهای زبانی یکسان دو گروه به مراتب بیشتر از تأثیر تواناییهای شناختی غیرکالمی بر مقیاس روایت شفاهی داستان است.

نتیجه‌گیری

اختلال یادگیری یا ناتوانی یادگیری، نام کلی‌ای است که طیف وسیعی از مشکلات یادگیری را شامل می‌شود. اختلال یادگیری به معنای نقص در هوش یا انگیزه نیست. این تحقیق به بررسی اثرات آموزش و مداخله زود هنگام به کودکان قبل از مدرسه می‌پردازد و اختلال یادگیری احتمالی را در دانش آموزان پایه اول دبستان مورد بررسی قرار می‌دهد. در این تحقیق مقالت نمایه شده در نشریات مختلف در اینترنت و سایت‌های معتبر مورد بررسی قرار گرفتند. در مجموعه از بین آثار مکتوب اعم از مقالات مختلف و گزارش از سایت‌های معتبر اینترنتی به صورت مروری و به روش کتابخانه‌ای بحث و نتیجه‌گیری شد. به طور ۵ خالص هرگونه فایده ناشی از یادگیری زود هنگام، عمری کوتاه دارد و اثرات جانبی منفی این تالش‌ها به شکل کاهش انگیزه برای یادگیری و توسعه مهارت‌های اجتماعی و در نتیجه منفعل شدن نمایان می‌شوند. آموزش زود هنگام و بدون برنامه در برخی از کودکان موجب اختلال یادگیری در آینده می‌شود. از عوامل این اختلال یادگیری فشرده و سنگین در سنین کم و قبل از مدرسه و فشار به کودک است. در تمام کودکان آموزش زود هنگام منجر به اختلال یادگیری نمی‌شود. محققان می‌گویند اگر آموزش و تحریک یادگیری در کودکان پیش از رفتن به مدرسه، به درستی و به موقع شروع نشود، می‌تواند رشد مغز را تا دهه‌ها به عقب بیندازد. از این رو کارشناسان تأکید ویژه‌ای روی استفاده از دوران پیش از مدرسه برای تقویت توانایی مغز کودکان دارند. تحقیقات مشترک موسسه سلامت کودکان وابسته به دانشگاه کالج لندن و موسسه نجات کودکان نشان می‌دهد سرعت تشکیل ارتباطات در مغز خردسالان دو برابر افراد بزرگسال است.

تشکر و قدردانی

تشکر از اساتید گرانقدر دانشگاه فرهنگیان کرمانشاه که ما را در این امر همراهی کردند.

مراجع

خبرگزاری مهر

- چشم انداز حسبداری و مدیریت ۹۹۱۱ جلد
- کتاب آسیب شناسی کودکان